

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑ - ๒

ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

คำทาย : ในภาพนี้คือ
ภาพอุปกรณ์อะไร

เคียวเกี่ยวข้าว

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

๑๐

๑๑

๑๒

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ต้นกำรำเคียว คุณพระช่วย

เผยแพร่โดย : ชิงช้าสวรรค์แฟนคลับ

เผยแพร่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๕

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=EJBM-kYoPEc>

? คำถาม

- นักเรียนเคยชมการแสดงเต้นกำรำเคียวหรือไม่
- นักเรียนคิดว่าการแสดงเต้นกำรำเคียวกับการแสดงเพลงเกี่ยวข้าว
การแสดงทั้ง ๒ ชุดนี้มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

การแสดงเต้นกำรำเคียว

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดงต้นกำรำเคียว
๒. เขียนอธิบายประวัติความเป็นมาและฝึกปฏิบัติการร้องเพลง
ต้นกำรำเคียว
๓. ฝึกปฏิบัติการร้องเพลงต้นกำรำเคียว
๔. ประดิษฐ์อุปกรณ์การแสดงเพลงต้นกำรำเคียว

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดง เต้นกำรำเคียว

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่ในภาคกลาง
ของไทย แถบจังหวัดนครสวรรค์ ที่อำเภอพยุหะคีรี ซึ่งแต่เดิมประชาชน
ส่วนมากยึดอาชีพการทำนาเป็นหลัก และด้วยนิยัรักสนุก
เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน จึงได้เกิดการละเล่น
เต้นกำรำเคียวขึ้น ซึ่งในเนื้อเพลงจะสะท้อน
ให้เห็นความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

ที่มาภาพ https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_๙๕๓๔๑๑๑

ลักษณะการรำไม่อ่อนช้อยจะถือเอาความสนุกเป็นใหญ่ จะมีทั้ง “เต้น”
และ “รำ” ควบคู่กันไป ส่วนมือทั้งสอง ข้างหนึ่งจะถือเคียว อีกข้างหนึ่งถือ
ต้นข้าวที่เกี่ยวแล้ว จึงได้ชื่อว่า **“เต้นกำรำเคียว”**

ที่มาภาพ <https://www.thaipost.net/economy-news/๔๐๑๕๗๑/>

ลักษณะการแสดง

จะแบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงจะเรียกว่า “แม่เพลง”

เริ่มด้วยพ่อเพลงร้องชักชวนแม่เพลง โดยร้องเพลงและเต้นออกไป
รำล่อฝ่ายหญิง และแม่เพลงก็ร้องและรำแก้กันไป ซึ่งพ่อเพลง แม่เพลงนี้
อาจเปลี่ยนไปหลายๆ คน ช่วยกันร้องจนกว่า
จะจบเพลง ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นพ่อเพลงแม่
ก็ต้องเป็น “ลูกคู่” ประบมือและร้องเฮ้ เฮ้ว
ให้จังหวะ

ที่มาภาพ <https://namfon๑๗๑๑.blogspot.com/๒๐๑๖/๐๘/>

จำนวนผู้แสดง

ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัด
คู่ผู้เล่น แต่กรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่
เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

สถานที่แสดง

เดิมแสดงกลางแจ้งบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้าว
ปัจจุบันมีผู้สนใจการแสดงชนิดนี้มากขึ้น
จึงนำมาแสดงบนเวที

ที่มาภาพ https://beer7728.blogspot.com/2018/05/blog-post_4.html

ที่มาภาพ <https://kityaweryou.blogspot.com/2016/10/2.html>

โอกาสที่แสดง

การเต้นกำรำเคียวจะเล่นกันในฤดูเกี่ยวข้าว ซึ่งชาวนามักมีการเอาแรงกัน โดยต่างฝ่ายต่างไปช่วยกันเกี่ยวข้าวจะไม่มีใครว่าจ้างกัน ขณะที่มีการเกี่ยวข้าว นั้น เขามักจะมีการร้องเพลงเกี่ยวข้าวกันไปด้วย โดยร้องแก้กัน

ที่มาภาพ <https://www.srtaile.go.th/news-detail?id=๓๘๔๕๗>

ระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง และเมื่อหยุดพัก การเกี่ยวข้าว ประมาณตะวันบ่ายคล้อย แล้วการเต้นกำรำเคียวจึงเริ่มเล่น

การแต่งกาย

- ฝ่ายชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกุดยี่ดำนหรือเสื้อม่อฮ่อม มีผ้าขาวม้าคาดพุง สวมงอบและไม่สวมรองเท้า
- ฝ่ายหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขนกระบอก ทัดดอกไม้หรือ สวมงอบและไม่สวมรองเท้า
- ผู้แสดงทุกคนต้องถือเคียวใน มือขวาและถือรวงข้าวในมือซ้ายด้วย

ที่มาภาพ <https://www.youtube.com/watch?v=dwYew๓PVGio>

ดนตรีที่ใช้

ตามแบบฉบับของชาวบ้านเดิม ไม่มีดนตรีประกอบ
เพียงแต่ลูกคู่ทุกคนจะตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ
แต่เมื่อกรมศิลปากรนำไปดัดแปลงได้นำวงดนตรี
มาบรรเลงประกอบการแสดงในท่าเดินเข้า-ออก

ที่มาภาพ <https://guru.sanook.com/๑๗๗๑/>

บทร้องเพลงเต๋นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มาริมา แม่มา (ซ้ำ)
มาเกิดแม่นุชน้อง พี่จะเป็นน้องให้น้อง เป็นปี ต้อยตะริดดีดตอด
น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเกิดนะแม่มามาริมาแม่มา มาเต๋นกำรำ
หญ้างันใน นานี้เอย (ลูกคู่รับท้าย)

หญิง มากันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มาริมาพ่อมา
ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะ มาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับท้าย)

เพลงไป

ชาย ไปกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป ไปชม
นกกันที่ในป่า ไปชมพฤษภากันที่ในไพร ไปชม ชะนีผีไพร กันเล่นที่ใน
ดงเอย (ลูกคู่รับท้าย)

หญิง ไปกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป
น้องเดินขยิกจิกไหล่ตามกัน พี่ชายไปเอย (ลูกคู่ รับท้าย)

เพลงเดิน

ชาย เดินกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่เดิน เดินรีเดิน แม่เดิน
ย่างเท้าขึ้นโคกเสียงโพระดกมันร้องเกริ่น(ซ้ำ)จะชวนหมู่น้องไปท่อง
พะเนิน ชมเล่นให้เพลินใจเอย (ลูกคู่ รับท้าย)

หญิง เดินกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อเดิน เดินรีเดิน พ่อเดิน
หนทางก็ระหกระเหิน แล้วน้องจะเดินอย่างไรเอย (ลูกคู่ รับท้าย)

เพลงรำ

ชาย รำกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่รำ รำรีรำ แม่รำ ใส่เสื้อ
เนื้อดีแม่ห่มแต่สีดอกดำ (ซ้ำ) น้อยหรือแน่นแม่ช่างรำ แม่เชือระบำเก่า
เอย (ลูกคู่ รับท้าย)

หญิง รำกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อรำ รำรีรำ พ่อรำ
มหาหงส์ลงต่ำ ต่างคนต่างรำกันเอย |

เพลงร่อน

ชาย ร่อนกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ร่อน ร่อนรีร่อน
แม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า
ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน รูปร่างเหมือนนางระบำ แม่เอ้ยช่าง
รำ แม่คุณช่างร่อน (ซ้ำ...รูปร่าง) อ่อนแอ้นแขนอ่อนรูปร่างเหมือน
มอญรำเอย (ลูกคู่ รับท้าย)

หญิง ร่อนกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อร่อน ร่อนรีร่อน
พ่อร่อน สีนวลอ่อนอ่อนร่อน แต่ลมบนเอย (ลูกคู่ รับท้าย)

บทร้องเพลงเต๋นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มารีมา แม่มา
มาเถิดนะแม่มา มารีมา แม่มา มาเถิดแม่นุชน้อง พี่จะเป็นฮ่องไห้้อง เป็นปี
ต้อยตะริดดีดตอด น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเถิดนะแม่มา
มารีมา แม่มา มาเต๋นกำย่าหญ้างันใน นานี้เอย (ลูกคู่รับท้าย) (เออ เอ้ย)

หญิง มากันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มารีมาพ่อมา
ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะ มาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับท้าย) (เออ เอ้ย)

เนื้อร้องและลักษณะการแสดงของเพลงต้นกำรำเคียว
แสดงให้เห็นถึงอะไรบ้าง

การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต้นกำรำเคียว

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต็มกำรำเคียว

เผยแพร่โดย : Phannaphat Wi

เผยแพร่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=dwYew๓PVGio>

ฝึกร้องเพลงต้นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มารีมา แม่มา
มาเถิดนะแม่มา มารีมา แม่มา มาเถิดแม่นุชน้อง พี่จะเป็นข้องให้น้อง เป็นปี
ต้อยตะริดดีดตอด น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเถิดนะแม่มา
มารีมา แม่มา มาต้นกำรำหญ้างันใน นานี้เอย (ลูกคู่รับท้าย) (เออ เอ้ย)

หญิง มากันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มารีมาพ่อมา
ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะ มาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับท้าย) (เออ เอ้ย)

ฝึกร้องเพลงต้นกำรำเคียว

เพลงไป

ชาย ไปกันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป
ไปชมนกกันที่ในป่า ไปชมพฤษภากันที่ในไพร (ซ้ำ)
ไปชมชะนีผีไพรกัน เล่นที่ในดงเอย (ลูกคู่รับทำย) (เออ เอ้ย)
หญิง ไปกันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป
น้องเดินขยิกจิกไหล่ ตามก้นพี่ชาย ไปเอย (ลูกคู่ รับทำย) (เออ เอ้ย)

กิจกรรม

๑. ฝึกร้องเพลงต้นกำรำเคียว โดยแต่ละกลุ่มจับฉลากเพลงต้นกำรำเคียว กลุ่มละ ๑ บท นำไปฝึกร้อง
๒. ประดิษฐ์เคียวเกี่ยวข้าวและรวงข้าว

กิจกรรม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนประดิษฐ์เคียวเกี่ยวข้าว
และรวงข้าว ตกแต่งตามจินตนาการ
ของตนเอง

ตัวแบบเคียวเกี่ยวข้าว

กิจกรรมเสริม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาของประวัติ
เพลงต้นกำรำเคียวในรูปแบบแผนผัง
ความคิดและตกแต่งให้สวยงาม
หัวข้อ

๑) ประวัติความเป็นมา

๒) ลักษณะการแสดง ๓) โอกาส

ที่แสดง ๔) การแต่งกาย ๕) ดนตรี

ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ผูกการแสดงต้นกำรำเคียว
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ผูกการแสดงต้นกำรำเคียว ๑
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาของประวัติเพลงต้นกำรำเคียวในรูปแบบแผนผังความคิดและตกแต่งให้สวยงาม (หัวข้อ ๑) ประวัติความเป็นมา ๒) ลักษณะการแสดง ๓) โอกาสที่แสดง ๔) การแต่งกาย ๕) ดนตรี)

ห้อง ม.๑/.....กลุ่มที่.....สมาชิก

1).....2).....3).....
4).....5).....6).....

ประดิษฐ์เคียวเกี่ยวข้าว และรวงข้าว

ตัวแบบเคียวเกี่ยวข้าว

ต้นกำรำเคียว

สรุป

ลักษณะการแสดง

แบ่งเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง”

โอกาสที่แสดง

เล่นกันในฤดูเกี่ยวข้าว ขณะที่มีการเกี่ยวข้าว มักจะมีการร้องเพลงเกี่ยวข้าวกันไปด้วย โดยร้องแกँกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

จำนวนผู้แสดง

ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัดคู่ผู้เล่น ต่อมากรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่ เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

เต๋นกำรำเคียว

ดนตรีที่ใช้

แบบเดิมไม่มีดนตรีประกอบ มีลูกคู่ตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ
กรมศิลปากรได้นำวงดนตรีมาบรรเลงประกอบในท่าเดินเข้า - ออก

สถานที่แสดง

เล่นบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้องข้าว ปัจจุบันนำมาแสดงบนเวที

การแต่งกาย

ชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกุดยเซ่งสีดำนํ้า หรือเสื้อม่อฮ่อม
ผ้าขาวม้าคาดพุง สวมงอบหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขน
กระบอก ทัดดอกไม้หรือใส่หมวกและไม่สวมรองเท้าทั้งชายและหญิง

บทเรียนครั้งต่อไป

วางแผนจัดการแสดง

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง
๒. ใบความรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญ และลักษณะการ์ดเชิญที่ดี
๓. ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

